

Sygn. akt I NO 51/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

w sprawie z odwołania M. K.

od decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 16 października 2018 r. nr PK IX K [...],
w przedmiocie odmowy przeniesienia w stan spoczynku wobec treści orzeczenia
lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o trwałej niezdolności
do pracy na stanowisku prokuratora w części dotyczącej daty przeniesienia w stan
spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 7 lutego 2019 r.,

**uchyła decyzję w zaskarżonej części i w tym zakresie
przekazuje sprawę Prokuratorowi Generalnemu do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 października 2018 r., na podstawie art. 70 § 1 ustawy z
dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018 r., poz.
23 ze zm., dalej jako: p.u.s.p.) w związku z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia

2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2017 r., poz. 1767 ze zm., dalej jako: p.p.) Prokurator Generalny przeniósł prokuratora Prokuratury Rejonowej we W. - M. K. z dniem 11 lipca 2018 r. w stan spoczynku ze względu na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków prokuratora.

W uzasadnieniu decyzji podniósł, że orzeczeniem z dnia 11 lipca 2018 r. lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że prokurator M. K. jest trwale niezdolna do pełnienia obowiązków prokuratora z powodu choroby lub utraty sił. W związku z wniesionym sprzeciwem, kwestia zdolności prokurator M. K. do dalszego pozostawania w służbie poddana została badaniu przez komisję lekarską ZUS Oddział w B., która w dniu 9 sierpnia 2018 r. wydała analogiczne orzeczenie stwierdzając, że jest ona trwale niezdolna do pełnienia obowiązków prokuratora.

Prokurator Okręgowy we W. pismem z dnia 27 sierpnia 2018 r. wniósł o przeniesienie prokurator M. K. w stan spoczynku.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, biorąc pod uwagę okoliczność, iż orzeczenie w sprawie trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora wydane zostało w dniu 11 lipca 2018 r., przeniesienie w stan spoczynku prokurator M. K. stało się możliwe w tej dacie.

Od decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 16 października 2018 r., PK IX K [...] w dniu 14 listopada 2018 r. odwołanie wniosła prokurator M. K.. Na podstawie art. 127 § 1 p.p. w związku z art. 73 § 2 i 3 p.u.s.p. zaskarżyła przedmiotową decyzję w części dotyczącej określenia daty przeniesienia z dniem 11 lipca 2018 r. w stan spoczynku. Zarzuciła obrazę przepisu art. 70 § 1 p.u.s.p. w związku z art. 127 § 1 p.p. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przeniesienie jej w stan spoczynku nastąpiło z dniem 11 lipca 2018 r., podczas gdy prawidłowa interpretacja powołanych przepisów prowadzi do stwierdzenia, że przeniesienie w stan spoczynku nastąpiło z dniem 16 października 2018 r. W odwołaniu wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w zakresie określenia daty przeniesienia jej w stan spoczynku i w tej części o przekazanie sprawy Prokuratorowi Generalnemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniosła, że okres jej absencji związanej z chorobą nie przekroczył 1 roku - na zwolnieniu lekarskim przebywała od dnia 17 stycznia

2018 r. do dnia 3 listopada 2018 r., zaś przyjęcie wobec niej wstecznej daty przeniesienia w stan spoczynku, tj. z dniem 11 lipca 2018 r., powoduje dla niej niekorzystne skutki związane m.in. z obliczeniem wynagrodzenia, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop jak i korzystania z uprawnień określonych w art. 115 § 2 i 3 p.p.

Pismem z dnia 3 stycznia 2019 r. Prokurator Generalny wniosł o oddalenie odwołania prokurator M. K..

W uzasadnieniu podniósł, iż decyzja Prokuratora Generalnego z dnia 16 października 2018 r. o przeniesieniu prokurator M. K. w stan spoczynku z dniem 11 lipca 2018 r. podyktowana było okolicznością, że odpowiedni stan zdrowia jest jednym z wymogów, które muszą być spełnione, aby prokurator mógł pełnić swoje obowiązki, co znalazło swój wyraz w regulacjach prawnych dotyczących służby prokuratorskiej. Stan zdrowia, zarówno kandydata ubiegającego się o powołanie na stanowisko prokuratora, jak i prokuratora w trakcie pełnienia służby, podlega kontroli w trybie art. 77 § 1 pkt. 2 p.p. (kandydat na prokuratora) oraz w trybie przepisów Kodeksu pracy, w ramach profilaktycznych badań lekarskich (prokurator w czynnej służbie). Trwała niezdolność do pełnienia obowiązków prokuratora z powodu choroby lub utraty sił, stwierdzona orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS, stanowi negatywną przesłankę do dalszego sprawowania urzędu.

W przedmiotowej sprawie, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 11 lipca 2018 r. stwierdzające, że prokurator M. K. jest trwale niezdolna do pełnienia obowiązków prokuratora dało podstawę do podjęcia decyzji przez Prokuratora Generalnego, który mając na uwadze, ujawniony stopień i charakter zaburzeń naruszających sprawność organizmu i kierując się dobrem wymiaru sprawiedliwości, przeniósł odwołującą się prokurator M. K. w stan spoczynku z dniem utraty ustawowego przymiotu pełnienia obowiązków prokuratora.

Trwała niezdolność do pełnienia obowiązków prokuratora z powodu choroby lub utraty sił, stwierdzona orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS, jest przeszkodą uniemożliwiającą prokuratorowi sprawowanie urzędu. W tej sytuacji, gdy utracił on zdolność wykonywania czynności służbowych, dalsze pozostawanie w stanie czynnym zagraża dobru wymiaru sprawiedliwości.

Ponadto podkreślił, że decyzja o przeniesieniu prokuratora w stan spoczynku

nie powoduje powstania nowego stanu prawnego w odniesieniu do stosunku pracy prokuratora. Stosunek służbowy nawiązuje się z chwilą doręczenia zawiadomienia o powołaniu i prokurator pozostaje w nim, mimo przejścia w stan spoczynku. Prokurator przechodzący w stan spoczynku nie traci stanowiska prokuratora, lecz jedynie „nie zajmuje go”. W ten sposób stosunek służbowy nie ulega rozwiązaniu a jedynie przekształceniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Treść zarzutów zawartych w odwołaniu uzasadnia uchylenie zaskarżonej decyzji Prokuratora Generalnego w części dotyczącej daty przeniesienia prokurator M. K. w stan spoczynku.

Zgodnie z art. 127 § 1 Prawa o prokuraturze, do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 69-71, art. 73, art. 74, art. 76, art. 85 § 4, art. 99-102 i art. 104 p.u.s.p., jeżeli przepisy ustawy Prawo o prokuraturze nie stanowią inaczej. Przewidziane w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych uprawnienia Krajowej Rady Sądownictwa i Ministra Sprawiedliwości przysługują w stosunku do prokuratorów Prokuratorowi Generalnemu, a uprawnienia kolegiów i prezesów właściwych sądów - właściwym prokuratorom przełożonym. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego [art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 389 ze zm.; dalej jako: ustawa o KRS)].

W myśl art. 70 § 1 p.u.s.p. w związku z art. 127 § 1 p.p., prokuratora przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek przełożonego, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków prokuratora.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że art. 70 § 1 p.u.s.p. w związku z art. 127 § 1 p.p., nie rozstrzyga o dacie przeniesienia w stan spoczynku prokuratora w przypadku stwierdzenia przez lekarza orzecznika ZUS trwałej niezdolności do pracy na stanowisku prokuratorskim. Orzeczenie takie otwiera jedynie możliwość przeniesienia prokuratora w stan spoczynku.

W odniesieniu do zagadnienia, czy zasadą jest przenoszenie prokuratorów (albo sędziów) w stan spoczynku z datą wsteczną, czy wywołuje skutki dopiero na przyszłość, czy też wstecz - zasadą jest wywoływanie takich skutków na przyszłość. Dopiero decyzja o przeniesieniu prokuratora w stan spoczynku, a nie orzeczenie lekarza orzecznika urzędywistnia nowy status prawny prokuratora. Jedynie w wyjątkowych sytuacjach, gdy w wyniku długotrwałej niezdolności prokuratora (sędziego) do wykonywania obowiązków służbowych z powodu choroby, trwającej dłużej niż 1 rok, po upływie którego prokurator pomimo pozostawania na stanowisku nie otrzymywałby wynagrodzenia za pracę, możliwe stało się odstępianie od zasady nowego, a więc tylko na przyszłość określenia statusu prokuratora (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., III PO 7/08, OSNP 2010, nr 17-18, poz. 222, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I PK 99/11, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., III PO 2/12, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2018 r., III PO 20/17, niepubl.).

W przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do wstecznego ustalania daty przejścia w stan spoczynku. Oznacza to dalej, że ustalenie daty przejścia w stan spoczynku może mieć miejsce w decyzji tylko na przyszłość. Decyzja Prokuratora Generalnego w zakresie przeniesienia prokuratora w stan spoczynku ma charakter konstytutywny (prawotwórczy), a nie deklaratoryjny. Z tą chwilą powstają skutki prawne, dochodzi do istotnej zmiany statusu prokuratora, który pozostaje nim nadal, ale w stanie spoczynku. Prokurator zostaje pozbawiony możliwości wykonywania czynności prokuratorских i ustaje stosunek zatrudnienia (stosunek pracy) łączący prokuratora z zatrudniającą go jednostką prokuratury, w której pełni służbę. W rozpatrywanej sprawie nie zachodzi wyjątkowy stan rzeczy, który usprawiedliwiałby „wsteczne” przeniesienie prokuratora w stan spoczynku.

W sprawie tej podzielono dotychczasowe poglądy judykatury co do ustalania daty przejścia w stan spoczynku. Najwcześniejszą datą w tym przypadku jest data wydania decyzji, przy czym skutki przejścia w stan spoczynku wobec prokuratora następują z momentem doręczenia decyzji (umożliwienia zapoznania się z jej treścią, por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 6 lutego 2018 r., III PO 20/17, niepubl., 10 maja 2006 r., III PO 2/06, OSNP 2007, nr 11-12, poz. 178, 2 marca

2012 r., III PO 2/12, niepubl., 10 czerwca 2003 r., III KRS 3/03, OSNP 2004 nr 12, poz. 217, 10 stycznia 2007 r., III KRS 6/06 oraz 19 lutego 2009 r., III PO 7/08, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 222).

Przyjęcie daty przejścia w stan spoczynku na dzień 11 lipca 2018 r. (data orzeczenia lekarskiego) jest sprzeczne z poglądami prawnymi wyrażonymi w przytoczonych orzeczeniach Sądu Najwyższego, które skład orzekający Sądu również podziela.

W konkluzji, dzieląc poglądy prawne wyrażone przez Sąd Najwyższy w powołanych sprawach o konstytutywnym charakterze decyzji oraz o możliwości ustalania daty przejścia w stan spoczynku „na przyszłość”, należało orzec jak w sentencji.

Z przedstawionych względów, Sąd Najwyższy uwzględnił odwołanie na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS i art. 127 § 1 p.p.